

- за умов низького рівня монетизації економіки внутрішні позики можуть залучатися лише у незначних обсягах, аби не позбавляти платіжних засобів реальний сектор економіки, внаслідок концентрації грошових коштів в операціях кредитного характеру між державою та її кредиторами [4].

Для посилення стимулюючого впливу держави на соціально-економічний розвиток та забезпечення платоспроможності у довгостроковій перспективі необхідні поступове обмеження розміру державного боргу. Однією з передумов ефективності політики у сфері державного боргу визнано відставання його відношення до ВВП від темпів зростання реальних процентних ставок. Надзвичайно важливе значення мають забезпечення пріоритетного спрямування зовнішніх запозичень на проведення структурних перетворень і модернізацію економіки. Скорочення витрат на обслуговування державного боргу є важливим резервом удосконалення політики державних видатків та на цій основі посилення регулюючого потенціалу бюджетної політики.

Отже, ефективна реалізація боргової політики держави може призвести до прискорення процесів розширеного відтворення, реалізації економічних та соціальних інвестиційних проектів, що в свою чергу надасть країні ряд переваг: зміцнить позиції на світовому ринку капіталів, зменшить рівень боргової безпеки, дозволить знизити розмір дефіциту державного бюджету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. *Європейські банки: під тиском боргової кризи [Електронний ресурс] / О. Барановський. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2011_12/2011_12_9.pdf.*

2. *Державний борг України та країн світу 2011-2013 роки (складові, географія, динаміка). – Режим доступу : <http://infolight.org.ua/content/derzhavniy-borg-ukrayini-ta-krayin-svitu-2011-2013-roki-skladovi-geografiya-dinamika>.*

3. *Офіційний веб-сайт державного комітету статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.*

4. *Касич А. О. Економічні індикатори інтеграційних процесів: досвід України. – Режим доступу : http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/u_nomeri_1_2014_noviy.pdf.*

НАТАЛІЯ МАМЧУР

Науковий керівник:

к.е.н. Ліщинський І. О.

МІСЦЕ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЕКСПОРТНООРІЄНТОВАНІЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Розвиток малого та середнього бізнесу дає змогу країнам із ринковою економікою досягти високого конкурентного статусу. Загально визнано, що малому та середньому бізнесу належить важлива роль у забезпеченні сталого

економічного зростання, підвищенні інноваційного та експортного потенціалу країни. Підприємства малого та середнього бізнесу, частка яких в розвинутих ринкових економіках перевищує 95%, забезпечують більше половини ВВП, дві третини загальної кількості робочих місць, чверть експорту та таку ж частку прямих іноземних інвестицій. Успішний розвиток малого та середнього бізнесу є запорукою формування середнього класу та передумовою забезпечення соціальної стабільності в суспільстві [1, с. 65].

Таблиця 1

Значення малого та середнього підприємництва в країнах з різним економічним розвитком [1, с. 67]

Країна	Країни ЄС	США	Японія	Польща	Узбекистан	Росія	Україна
Внесок малого і середнього підприємництва у ВВП, %	від 50 до 67	від 50 до 52	від 52 до 55	більше 60	близько 29,1	від 10 до 11	від 9 до 9,5
Частка МСП у загальній кількості зайнятих, %	від 46 до 73	54	78	56	34	9,6	5,7

Малі та середні експортні підприємства (МСП) – це самостійні суб’єкти господарювання, створені на різноманітних майнових основах для виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг на експорт з метою задоволення суспільних потреб і отримання прибутку; ці компанії є юридичними особами і мають основні параметри, які не перевищують встановлених законодавством [2, с. 64].

В Україні малий бізнес розглядається державними органами влади лише з позицій поповнення державного бюджету. Зрозуміло, що тут мале підприємництво відіграє не таку суттєву роль. Проте його значення полягає зовсім в іншому [3, с. 126]:

- вирішенні проблеми зайнятості населення, в тому числі за рахунок самозайнятості підприємців, створенні нових робочих місць. В розвинених країнах на малий бізнес припадає до 50% всіх зайнятих та до 70–80% нових робочих місць [3, с. 128];

- наданні гнучкості економіці шляхом оперативного реагування на зміни кон’юнктури ринку;

- формуванні конкурентного середовища, в тому числі за рахунок обмеження можливостей та ліквідації монополій, стимулювання виробництва тих товарів та послуг, яких потребує споживач;

- визначенні темпів економічного зростання шляхом прискорення реалізації новітніх технічних і комерційних ідей, випуску наукоємної продукції. У США на сектор малого бізнесу припадає близько 50% науково-технічних розробок [3, с. 131];

- формуванні середнього класу суспільства, послабленні тенденцій до соціальної диференціації, пом’якшенні соціальної напруги і демократизації ринкових відносин.

До практичних заходів зі здійснення експортної підтримки МСП відносяться [4, с. 53]:

- дотримання вимог законодавства щодо відшкодування ПДВ, митного регулювання та захисту власності підприємців;
- визначення пріоритетів в наданні державної експортної підтримки суб'єктам МСП з використанням наукоємних-, ресурсо- та енергозабезпечуючих інноваційних технологій;
- впровадження дієвої системи кредитування та страхування експортних операцій;
- використання нових інструментів кооперування малих, середніх і великих підприємств (кластеризації, субконтрактації);
- надання належної інформаційної підтримки експортноорієнтованим МСП.

Поступово зростає інфраструктурна підтримка малого підприємництва для формування експортного потенціалу. Станом на 01.01.2013 р. в регіонах України діють 531 бізнес-центр, 76 бізнес-інкубаторів, 46 технопарків, 535 лізингових центрів, 3964 небанківські фінансово-кредитні установи, 242 фонди підтримки підприємництва (з яких 27 створені за участю Українського фонду підтримки підприємництва), 3031 інвестиційних та інноваційних фондів і компаній, 3902 інформаційно-консультативні установи [5].

Для того, щоб підвищити роль малого бізнесу в експортній орієнтації економіки України, необхідно побудувати поетапну експортну стратегію за участю МСП та, як результат цього, перехід до визначення складових тактики втілення в життя цієї стратегії. Серед них можна назвати [6, с. 112]: укладання коопераційних угод великими експортними компаніями з дрібними фірмами, що дозволило б підвищити гнучкість виробництва, зменшити комерційний ризик; організацію асоціацій невеликих фірм, що здійснюють експорт продукції чи послуг (адже кожна з таких фірм не зможе самостійно організувати ефективний збут власної продукції, а послуги посередників, як правило, дорого коштують); налагодження співпраці МСЄП з Державним комітетом з науки, метою чого є передача результатів наукових досліджень в експортну діяльність дрібного бізнесу для найшвидшого втілення їх у практику; створення Фонду страхування експортних контрактів; доручення одному з державних банків спеціалізованої функції кредитування зовнішніх угод тощо.

Таким чином, для успішного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором, де усвідомлення ролі дрібних фірм в експортному потенціалі країни є першим кроком до підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ляшенко М. Д. Роль держави у підтримці та розвитку малого і середнього бізнесу. // *Розбудова держави*. – 2011. – № 11–12. – С. 62–68.
2. Євдокимова Ю. *Мале та середнє підприємництво в експортно-орієнтованій стратегії розвитку України* / Ю. Євдокимова // *Міжнародна*

економічна політика. – 2007. – Вип. 7. – С. 58–83. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Мер_2007_7_5.pdf.

3. Поповенко Н. С. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні / Н. С. Поповенко, О. В. Ганенко // ЕКОНОМІКА: реалії часу. – 2012. – № 1(2). – С. 126–132.

4. Турчак В. В. Підприємницька діяльність України: проблеми та перспективи // Інноваційна економіка. – 2013. – № 1. – С. 52–56.

5. Узагальнений звіт про стан виконання регіональних програм розвитку малого підприємництва в Україні у 2012 році / Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/1101>.

6. Ткачук В. Д., Сачко П. М. Становлення та розвиток підприємницької діяльності в Україні // Соціальна економіка. – 2012. – № 2-3. – С. 110–115.

И. МАРИНОВ
(Болгарія)

СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ И РОЛЬ ЕВРОПЕЙСКОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА, РЕГЛАМЕНТИРУЮЩЕГО УСЛОВИЯ И ПОРЯДОК ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРОВ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ КРЕДИТОВ

Наличие действующего рынка потребительских кредитов и качественная правовая защита индивидуальных клиентов, пользующихся финансовыми услугами, являются важными факторами, влияющими на рентабельность банков в международном масштабе и доверие их кредитополучателей. Ускоренное развитие глобального потребительского кредитования и возрастающий объем займов на текущие цели отдельных граждан и домашних хозяйства требуют обязательного и адекватного нормативного контроля за уровнем кредитного риска со стороны конкретного органа, имеющего правомочия регулировать деятельность коммерческих банков.

Объектом настоящего доклада является действующее законодательство в Европе, регламентирующее банковское потребительское кредитование стран-членов. Автор доклада ставит цель: сделать современный обзор ключевых аспектов и роли европейских нормативных правил, определяющих условия и порядок заключения договоров потребительских кредитов.

Отсутствие конкуренции и регулятивных механизмов выдвигается в качестве главной причины появления экономической неопределенности и развития рискованной среды для участников рынка⁹. Существующие различия в

⁹ Георгиев, Р. Механизъм на лихвените проценти и кризата, The Economic Archive (Списание “Народностопански архив”) 4/2009, с. 13, <http://www.cceol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=b3c6d69d-1f19-4ff3-829f-9079fd703d5b&articleId=05bfa9e1-a5b1-48b0-b26d-1dbfedbb9157>.